

Konsertserie **KATRINA**

KAMMARMUSIK

Åland 7-12.8.2006

Konstnärlig ledare ***Tiila Kangas***

Program

Bästa musikvän!

Välkommen att än en gång njuta av en kammarmusikfylld sensommar på Åland. I år firar vi 150-årsminnet av Bomarsundsfreden och i programmet för Konserterserie Katrina finner vi därför stänk av både fred och Bomarsundstiden. I början av 1800-talet och under tiden för Krimkriget blev man i Skarpans mångkulturella garnisonsstad bekant med bl.a. rysk och baltisk kultur. På längre sikt blev freden 1856 början till både demilitarisering och internationalism för Ålands del. Bomarsunds blomstringstid lämnade spår folkmusiken. Dessa minnen och associationer får vi en smak av i sammanlagt nio konserter.

Veckans höjdpunkter är lika många som konserterna – saxofon och orgel i Kumlinge fantastiska kyrka, stråkktrio och jubilerande Mozart, estnisk nymusik och en annan jubilar, Dmitrij Sjostakovitj, vid öppningskonserten, nazi-Tysklands förbjudna mästare i St Görans kyrka i Mariehamn, pärlor ur cellorepertoaren i Sjöfartsmuseet, hela veckans artister i Kulturnattens maratonkonsert, stråkar i Finströms kyrka och som slutfanfar en stämmningsfull senkväll tillsammans med Ulvens Döttrar...

Ett varmt välkommen till både gammal och ny publik!

Tiila Kangas, konstnärlig ledare

Program

Måndag 7.8.2006

19.00 Kumlinge (10/5 €)
Tjuvstart, Kumlinge kyrka
Johannes Thorell, saxofon
Magnus Sköld, orgel
Anders Paulsson (1961): Toccata in D (1998)
Ingvar Karkoff (1958): Largo (2000)
Maurice Ravel (1875-1937): Pavane pour une infante défunte (1899)
Cesar Franck (1822-1890): Preludium, fuga och variation, op. 18 (1862)
Oskar Lindberg (1887-1955): Gammal Fäbodpsalm (1936)

Tisdag 8.8.2006

19.00 Mariehamn (15/10 €)
Öppningskonsert, St Görans kyrka
Anders-Gabriel Sundström, öppningsanförande
Nya Tallinn Trion
Marrit Gerretz-Traksmann, piano
Harry Traksmann, violin
Kaido Kelder, cello
Ludwig van Beethoven (1770-1827):
Pianotrio 5 D-dur, op. 70:1 ("Spöcktrion")
Erkki-Sven Tüür (1959): Architectonics VII
Dmitrij Sjostakovitj (1906-1975): Pianotrio nr 2 e-moll, op. 67:2 (1944)

KATRINA
KULTURFÖRENINGEN
* * * * * *något bättre det var aldrig*

Onsdag 9.8.2006

19.00 Mariehamn (15/10 €)
"Förbjudna mästare", St Görans kyrka
Johannes Thorell, saxofon
Magnus Sköld, piano
Tiila Kangas, altviolin
Ari Benjamin Meyers (1972): Beckmann in New York (2001)
Pavel Haas (1899-1944): Svit op. 17 (1939)
Paul Hindemith (1895-1963): Trio op. 47 (1928)
Paul Hindemith (1895-1963): Sonat för alt-saxofon och piano (1943)
Erwin Schulhoff (1894-1942): Hot Sonata (1930)

22.00 Saltvik (15 €)
Kvarnbo gästhem – vin och tilltugg
Trio Paula Nykänen-Lilli Majjala-Markus Hohti
Anders Jansson, konsertvärd
Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791):
Divertimento för stråkktrio Ess-dur, KV 563

Torsdag 10.8.2006

12.00 Mariehamn (10/5 €)
Lunchkonsert, St Görans kyrka
Nya Tallinn Trion
Marrit Gerretz-Traksmann, piano
Harry Traksmann, violin
Kaido Kelder, cello
Tomas Nuñez-Garcés, cello
Niina Uggeldahl, piano
Anders Jansson, konsertvärd
Heino Eller (1887-1970): Två lyriska stycken för pianotrio
Pjotr Tjajkovskij (1840-1893): Pezzo Capriccioso för cello och piano, op. 62
Ludwig van Beethoven (1770-1827): Sju variationer på temat "Bei Männern, welche Liebe fühlen" ur Mozarts opera Trollflöjten
Sergei Rachmaninov (1873-1943): Trio élégiaque nr 1 g-moll

Torsdag 10.8.2006, forts.

19.00 Finström (10/15 €)
Finströms kyrka
Trio Paula Nykänen-Lilli Majjala-Markus Hohti
Jean Sibelius (1865-1957): Svit för stråkktrio A-dur (1889)
Hermann Berens (1826-1880): Trio III, op. 85:3
Anton Arenskij: Stråkkvartett nr 2 op. 35 a-moll för violin, altviolin och två celli
Tomas Nuñez Garcés

Fredag 11.8.2006

12.00 Mariehamn (10/5 €)
Lunchkonsert, Ålands sjöfartsmuseum
Erkki Rautio, cello
Anders Jansson, konsertvärd
Johann Sebastian Bach (1685-1750): Svit för solocello nr 2 d-moll BWV 1008
Max Reger (1873-1916): Svit op. 131c nr 1
Aulis Sallinen (1935): Elegi för Sebastian Knight
Sergei Prokofiev (1891-1953): Marsch

18.00 Mariehamn (obs tiden) (20/15 €)
Kulturnatten: Katrina All Stars Marathon
St Görans kyrka
Veckans artister
Jenny Carlstedt, mezzosopran
Anders Jansson, konsertvärd

Lördag 12.8.2006

21.00 Sund (10/5 €)
"Skymningstid", Kastelholms slott
Ulvens Döttrar
Isabella Sarling
Johanna Grüssner
Ella Grüssner Cromwell-Morgan

Måndag 7.8.2006

19.00 Kumlinge

Tjuvstart, Kumlinge kyrka

Johannes Thorell, saxofon

Magnus Sköld, orgel

Anders Paulsson (1961): Toccata in D (1998)

Ingvar Karkoff (1958): Largo (2000)

Maurice Ravel (1875-1937): Pavane pour une infante défunte (1899)

Cesar Franck (1822-1890): Preludium, fuga och variation, op. 18 (1862)

Oskar Lindberg (1887-1955): Gammal Fäbodpsalm (1936)

Anders Paulsson är en sällsynt fågel i den klassiska musikvärlden, som tonsättare och virtuos utövare på sitt instrument sopransaxofonen, som annars intimt förknippas med jazzvärlden. Paulsson har en gedigen utbildning och erfarenhet i bägge sfärer, men tyngdpunkten i hans verksamhet ligger ändå på den klassiska musikscenen. Den här mångsidigheten hörs också i hans egna kompositioner bland annat som en fascination för melodilinjernas skönhet och en lättthet i frasbildningen klart inspirerad av jazzidiomet. Verket *Tocatta in D* avslöjar redan genom namnet ytterligare ett av Paulssons intresseområden, nämligen barockmusiken och dess former. Paulsson skrev detta verk för sopransaxofon redan år 1989, medan det arrangemang för altsaxofon som vi hör idag är ett knappt decennium yngre.

En musikalisk världsmedborgare är också tonsättaren **Ingyar Karkoff**, som obehindrat inkluderar influenser från indisk musik och olika populärgegener bland mycket annat i sina kompositioner. Samtidigt vilar hans kompositionsverksamhet på en stadig grund av insikter i den senromantiska europeiska konstmusiken, framför allt Gustav Mahlers symfoniska språk. Largo för sopransaxofon och orgel lutar kanske mera mot den senare sidan, med sina luftiga och vidsträckta sololinjer och övervägande mjukt böljande orgelharmonier.

Den parisiska sekelskiftesandan har blivit legendarisk inom många konstarter, inte minst inom musiken, där franska tonsättare decennierna kring år 1900 bildade en av kärntrupperna i de nya vindar som ersatte den romantiska musiken och bidrog till modernismens frammarsch. **Maurice Ravel** var en av dessa tonsättare, som i stil med flera kolleger tog avstånd från de traditionella, tyskdominerade normerna och utformade den impressionistiska stilen som ersättning. Ravel skrev *Pavanen för en död prinsessa* år 1899 som en pianokomposition men den uppfördes först tre år senare. Den fantasieggande titeln har en något mondän förklaring. Ravel gillade likheten i klang mellan orden "enfant" och "défunte". Verket blev snabbt, tillsammans med *Bolero*, oerhört populärt och utgavs i ett otal olika arrangemang, trots att Ravel själv inte ansåg det som någon direkt höjdpunkt i sin skapargärning. Kanske såg han ändå de praktiska realiteterna i vitögat när han år 1910 gjorde en orkesterversion av verket (som idag är den oftast framförda varianten). Formen är enkel, men effektiv, en refräng som återkommer tre gånger något varierade och däremellan två upprepade verser.

En något tidigare och alltigenom romantisk fransk tonsättare är **Cesar Franck**, en av de första i den franska skolan av organister - tonsättare som sträcker sig ända fram till idag, via Widor, Dupré och Messiaen till Naji Hakim och andra. Som organist vid Sainte Clotilde-kyrkan i Paris skapade Franck en livaktig tradition som till en icke obetydlig del byggde på egenskaperna hos de instrument som orgelbyggaren Aristide Cavallé-Coll producerade. Preludium, fuga och variation är ett lyriskt färgat

verk som långt bygger på de flödande melodilinjer som introduceras i preludiet och återkommer i variationen, med en utpräglad romantisk och färgstark episod i det korta interludium som lämnar över till fugan.

Bland svenska klassiska "superhits" torde **Oskar Lindbergs** Gammal fäbodpsalm ranka mycket högt. Denna högt älskade och mycket ofta framförda idyll andas svensk vildmark och svenskt vemod på ett sätt som i all sin enkelhet är mycket effektivt. Samtidigt får man se kompositionen som representativ för den vurm för den folkliga kulturen som svepte över Sverige i den romantiska andans fotspår från mitten av 1800-talet och en god bit in i följande sekel. I själva verket torde kulminationen ha nåtts just med generationen Oskar Lindberg – Hugo Alfvén – David Wikander, som alla gav betydelsefulla synvinklar på svensk folklighet i konstmusiken.

Konsertserie Katrina startade år 2000, samma år som Musikteatern Katrina hade nypremiär. Sedan dess har publiksiffrorna ständigt vuxit. Återkommande besökare är naturligtvis Kulturföreningens medlemmar, nu över 300 – både bofasta och "sommarålännningar". Musikälskare från Norden och övriga Europa väljer också att tillbringa några sensommardagar på Åland i samband med Konsertserien.

Medlemsavgiften är 10 € per kalenderår och berättigar till rabatterat pris på konserter i föreningens regi. Medlemsavgiften inbetalas till Andelsbanken för Åland 557804-2031826, Ålandsbanken 660100-1156538 eller Nordea 163030-1743.

Förutom Konsertserien i augusti, ordnar Kulturföreningen en vinterkonsert, en försommarkonsert och en allhelgonakonsert.

Kulturföreningen Katrina r.f.

Saxofonisten **Johannes Thorell** är född 1976 och uppvuxen i Skövde. Efter musikskole- och musikgymnasiestudier i saxofonspel för Leif Jonsson tog han steget vidare till Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och studier för Christer Johnsson. Hösten 2000 antogs Johannes till diplomutbildningen vid KMH där han tog sin examen 2002. Sin solistdebut gjorde han med Kungliga Filharmoniska orkestern hösten 2002 i Edison Denisovs Konsert för altsaxofon och orkester.

Parallellt med sina studier i Stockholm studerade han dessutom 2 år för prof. Arno Bornkamp vid Conservatorium van Amsterdam där examen togs sommaren 2001.

Under dessa år har han också deltagit i kurser i saxofonspel och kammarmusik för bl.a. Claude Delangle, John Harle, Nobuyo Sugawa och Douglas Masek. Hösten 2002 vann Johannes tillsammans med pianisten Magnus Sköld den internationella kammarmusiktävlingen "Wolfgang Jacobi competition" i München vilket lett till en inspelning vid Bayerska radion i München samt en konsert vid Schwarzwald musikfestival sommaren 2003. Våren 2001 var han finalist i Ljunggrenska tävlingen och sommaren 2002 semifinalist i Llangollen International Instrumentalist. Senast i raden av internationella framgångar är det 4:e pris Johannes vann i Nicatitävlingen i Biel/Bienne (Schweiz) som är en internationell tävling i samtida musik öppen för alla instrument.

Johannes är också en aktiv kammarmusiker och har tre fasta ensembler: Hässlö saxofonkvartett, RUMORE samt en duo tillsammans med pianisten Magnus Sköld.

Hans stora intresse för samtida musik har lett till ett flertal beställningar och uruppföranden av ny musik av tonsättare som Dror Feiler, Lars Ekström, Lars Carlsson och Märten Josjö m.fl. Sommaren 2003 presenterades Johannes som "ung svensk solist" vid konsertserien Musik på sörmländska slott och herresäten, och sommaren 2004 utsågs Johannes till Stora Enso Kvarnsvedens "bruksstipendiat" vilket bl.a. innebar en konsert i Furudals Bruk under festivalen Musik vid Siljan.

Magnus Sköld föddes i Stockholm 1974. Efter orgelstudier vid Sköndalsinstitutet i Stockholm följde pianostudier vid stadens Kungliga Musikhögskola för Esther Bodin-Karpe och Staffan Scheja samt på Sibeliusakademien i Helsingfors för Liisa Pohjola. Magnus har genom åren etablerat sig som en musikalisk mångsysslare, med framträdanden som pianist och organist, som ackompanjator, kammar- och orkestermusiker och även som sångare.

Han har deltagit i festivaler i Sverige, Norge, Litauen, Tyskland och Frankrike. Som solist har han framfört pianokonsalter av bl.a. Mozart, Chopin, Schumann, Rachmaninov och Bartók. Magnus har också tilldelats ett antal större stipendier, bl.a. Paulis liedstipendium och Musikaliska Akademiens utlandsstipendium och medverkat vid flertalet radio- och skivinspelningar.

Tisdag 8.8.2006

19.00 Mariehamn

Öppningskonsert, St Görans kyrka

Nya Tallinn Trion

Marrit Gerretz-Traksmann, piano

Harry Traksmann, violin

Kaido Kelder, cello

Ludwig van Beethoven (1770-1827): Pianotrio 5 D-dur, op. 70:1 ("Spöktrion")

I. Allegro vivace e con brio

II. Largo assai e espressivo

III. Presto

Erkki-Sven Tüür (1959): Architectonics VII

Dmitrij Sjostakovitj (1906-1975): Pianotrio e-moll, op. 67:2 (1944)

I. Andante-Moderato

II. Allegro non troppo

III. Largo

IV. Allegretto

Efter den stora personliga krisen vid sekelskiftet 1800, då **Ludwig van Beethoven** fann sig stå inför en tilltagande och oåterkallelig dövhet, kom han tillbaka med en ny stilistisk idé och ny energi. Han förklarade sig vara "bara något tillfreds" med de verk han tidigare komponerat och slog istället Wien-publiken med häpnad i verk som den magnifika Eroican, symfoni nr 3 och andra verk som med all önskvärd tydlighet visade att Beethoven hade slagit in på en helt ny linje. Den linjen skulle senare av romantiska ideologer som E.T.A. Hoffman lovprisas som sant romantisk musik, och i själva verket under större delen av 1800-talet framstå som det musikaliska ideal mot vilket alla borde sträva. Beethovens plötsliga inspiration blev ingen dagslända utan under de kommande åren producerade han en rad av sina mest kända verk. Pianotriön nr 5 i D-dur, kom till i det omedelbara kölvattnet efter sjätte symfonin och ingår som den ena av två i opus 70, tillägnat grevinnan Marie Erdödy. Smeknamnet Spöktriön härstammar från Beethovenkommentatorn Carl Czerny, som drog en parallell mellan den kusliga och kromatiskt laddade stämningen i den långsamma andra satsen och scenen i Hamlet i vilken huvudpersonen möter vålnaden av sin mördade fader.

Bland de många estniska nutida tonsättare som nått internationell berömmelse är **Erkki-Sven Tüür** en av de mest kameleontiska. Hans musikaliska bakgrund kan kanske förklara något: Hans tidigaste karriär skedde inom den progressiva rockens område, där han med sitt band In Spe framförde musik inspirerad av bl.a. Genesis, King Crimson och Yes. Från detta var steget inte långt när han i mitten av 1980-talet slog in på den explicit konstmusikaliska kompositionens område och Tüürs rockbakgrund kunde tydligt höras i många av hans tidigare verk. Sedan dess har han ägnat sig åt att utforska en stor mängd av de kompositionstekniker som sett dagens ljus under 1900-talet och hans uttalade avsikt har varit att genom att kombinera dessa skapa ett eget "metaspråk". Tüürs serie av kompositioner med titeln Architectonics, vid det här laget sju till antalet, kan leda tankarna till ett annat storprojekt, nämligen Luciano Berios Sequenza-serie. Tüürs projekt har emellertid varken varit lika encyklopediskt eller med strikta formella ramar som Berios. Titeln Architectonics har gett Tüür fria händer att skapa olika strukturella byggen och kreativt kombinera instrument och klanger där Berio konsekvent hållit sig till sin linje med ett enda instrument per Sequenza. Architectonics VII är alltså den hittills sista kompositionen i serien och skrevs ursprungligen för instrumentkombinationen flöjt, cello och cembalo. Den uruppfördes i Frankrike år 1992.

Stalins skräckvälde över sitt folk hade när andra världskriget bröt ut redan pågått i ett par decennier, med perioder av lugn avlösta av våldsamma förföljelser och utrensningar av "statens fiender". Krigsutbrottet erbjöd i det här avseendet en viss lättnad för ryssarna på hemmafronten, i och med att regimens huvudsakliga intresse riktades mot krigsskådeplatserna. Också tonsättaren **Dmitrij Sjostakovitj** hade befunnit sig i onåd hos statsmaskineriet och till och med hos Stalin själv, men ändå

klarat sig undan värre repressalier. Däremot såg han regelbundet vänner och kolleger arresteras och försvinna till deportering eller avrättning. Andra pianotriön är skriven under år 1944. Kriget håller på att gå mot sitt slut och i ännu en yttring av svårbegriplig förföljelsemani har Stalins regim inlett ännu en kampanj mot sin egen befolkning, den här gången mot så kallade "rotlösa kosmopoliter", en omskrivning för judar. Sjostakovitj berördes djupt av denna senaste i den långa historien av förföljelser av judarna och hans musik kom under de följande åren att omfatta framträdande judiska element. Sjostakovitj skrev i sina memoarer om judarna, som lidit så länge att de lärt sig att dölja sin smärta bakom ett leende. Något av detta, skrattet genom tårarna, går genom hela pianotriön, i synnerhet den sista satsens danse macabre med sitt hjärtskärande judiska huvudmotiv, men också det ångestladdade scherzot. Det finns också en personlig aspekt i verket, nämligen Sjostakovitjs sorg över den avlidna vännen Sollertinskij, som var en av ytterst få kolleger han öppet kunde diskutera sin och andras musik med. Tredje satsens passacaglia är becksvalt förtvivlan i spåren efter denna svåra förlust.

Mästerkocken och Katrina

är ett erbjudande om mat, inte en romantitel. Under konsertserien och resten av augusti 2006 kan du mot uppvisande av en Katrina konsertbiljett äta en fantastisk trerättersmåltid på ÅSS. En rabatterad Katrinameny för verkliga finsmakare. Mästerkocken Michael Björklund bjuder på

*Laxtartar med sikrom på crispsallad
Timjanstekt lammfilé,
lökräserverade kantareller, rostad potatis och bönragu
Frusen havtornsmousse med jordgubbssorbet
för 35 €*

Allt du behöver är en konsertbiljett som visar att du varit med om något utöver det vanliga. ÅSS, Sjöpromenaden, Mariehamn, bordsreservationer tel. 19141.

Nya Tallinn Trion grundades år 1997 av tre framstående estniska musiker – pianisten Marrit Gerretz-Traksmann, violinisten Harry Traksmann och cellisten Kaido Kelder. Nya Tallinn Trion har haft framgångar i flera tävlingar: de vann pris i "Con Brio"-tävlingen i Tallinn (1998) och internationella triotävlingen i Kuhmo (1998). I april 2000 vann ensemblen andra pris vid den andra internationella J. Brahms-kammarmusiktävlingen i Gdansk. Nya Tallinn Trion belönades med pris år 2000 av Estniska Kulturfonden för sin konsertverksamhet.

År 2000-2001 representerade trion Estland i konsertserien "Upbeat/Nordic Talents", som presenterar de bästa unga musikerna i Baltikum och de nordiska länderna. Serien var ett samprojekt mellan Estland, Lettland, Litauen, Norge och Sverige.

Trion framträder regelbundet i estniska konsertsalar och har gjort flera inspelningar för estnisk radio och TV. Utanför Estland har trion framträtt vid Usedomer musikfestival (Tyskland), kammarmusikfestivalen i Kaustby samt i Ryssland, Storbritannien, Sverige och Norge.

Onsdag 9.8.2006

19.00 Mariehamn

"Förbjudna mästare", St Görans kyrka

Johannes Thorell, saxofon

Magnus Sköld, piano

Tiila Kangas, altviolin

Ari Benjamin Meyers (1972): Beckmann in New York (2001)

Pavel Haas (1899-1944): Svit op. 17 (1939)

I. Furioso

II. Con fuoco

III. Moderato

Paul Hindemith (1895-1963): Trio op. 47 (1928)

I. Solo-Arioso-Duetto

II. Potpurri

Paul Hindemith (1895-1963): Sonat för altsaxofon och piano (1943)

I. Ruhig bewegt

II. Sehr langsam

III. Lebhaft

Erwin Schulhoff (1894-1942): Hot Sonata (1930)

I. $\frac{1}{4}$ =66

II. $\frac{1}{2}$ =112

III. $\frac{1}{4}$ =80

IV. $\frac{1}{2}$ =132

Musikhistorien är inte något som lever sitt eget isolerade liv och utvecklas avskilt från det övriga samhället. Det här framstår med förfärande tydlighet vid åtminstone två tillfällen under 1900-talet, nämligen tiderna kring de båda världskrigen. Det första, kriget som skulle "göra slut på alla krig", innebar istället, genom det ofattbara och meningslösa offerandet av miljontals liv, ett makabert slut för den modernistiska framtidsoptimism som hade präglat sekelskiftet. Istället framfödde det sådana nihilistiska proteströrelser som dadaismen, som försökte illustrera omöjligheten i en seriös och upplyftande konst bland människor som var kapabla till världskrigets obsceniteter.

Liknande frågor ställdes efter 1945: Är konst och skönhet möjligt efter Auschwitz och Hiroshima? Men till skillnad från den tidigare katastrofen, så fick den här kulturella upprivningen sin början redan långt innan själva krigshandlingarna inleddes, i Tyskland i själva verket så gott som direkt efter det nazistiska maktövertagandet år 1933. All konst, litteratur och musik som uppfattades som kritik av eller ett försvagande av den nya regimens program bannlystes, antingen på konstnärliga eller personliga grunder. Nazisternas infama stämpel "entartete Kunst" användes flitigt och drabbade både modernistiska och andra konstnärer; i synnerhet om de kunde anklagas för att vara av judisk börd eller hysa kommunistiska sympatier. Två av kvällens tonsättare, Pavel Haas och Erwin Schulhoff, dog i nazisternas koncentrationsläger; Paul Hindemith valde redan före kriget exil och titelfiguren i den amerikanskfödde men i Tyskland verksamme **Ari Benjamin Meyers** verk, konstnären Max Beckmann, hörde till dem som fick alla sina verk konfiskerade och stämplade som degenererad konst.

Pavel Haas var en tjeckisk tonsättare, som studerat komposition under Leos Janáček's ledning och kommit att i hög grad influeras av denne gigant i det tjeckiska musiklivet i början av seklet. Men han etablerade också egna stilistiska vägar, bland annat genom att i likhet med många andra yngre tonsättare under mellankrigsåren fascinerades av jazzen och dess uttrycksformer. Han inspirerades också av folksång, judisk traditionell musik och tjeckiska medeltida hymner. Sålunda kan ett centralt tema i sviten op. 17 härledas till en hymn riktad till den i tjeckisk tradition viktige St. Wenceslas. Haas skrev den här sviten för sång och piano, med en starkt provokativ text i protest mot nazisternas intrång och maktövertagande, men av rädsla för repressalier förstörde han sedan texten och ersatte sångstämman med oboe. Det räckte emellertid inte för att rädda hans liv och efter tre år i lägren (där han skrev några av sina bästa verk) öppnades slutligen gaskranarna för honom i oktober 1944.

Paul Hindemiths tidigare karriär etablerade honom som en dominerande gestalt i tyskt musikliv efter första världskriget. Också han reagerade mot krigets vansinne, genom en radikal förnekelse av förkrigstidens romantisk-estetiska ideal: Fulhet, burdushet och sönderslagna formkoncept var delmoment i hans tidigare musik. Så småningom ersattes den här ilskan av ett engagemang för musiken i samhället, bl.a. genom musik på en nivå som gjorde den tillgänglig för amatörer; musik för

en mångfald av instrument och en strävan till en musikteoretisk lärometod lämpad för 1900-talet. Hindemiths musik var bland den första som drabbades av nazisternas censur. I april 1933, bara några månader efter regimskiftet stämplades en stor del av hans musik som "bolsjevistisk" och bannlystes. Ett försök att tillsammans med kapellmästaren Wilhelm Furtwängler offentligt plädara för hans musik slog fullständigt fel och provocerade i stället propagandaministern Goebbels till ännu hårdare åtgärder gentemot Hindemith. Exil tedde sig som det enda möjliga alternativet.

Trion op. 47 är skriven mitt under Hindemiths mest musikpedagogiskt engagerade period (ursprungligen för det exotiska instrumentet heckelfon), medan sviten för althorn (eller altsaxofon) och piano härstammar från hans exilår i USA.

Erwin Schulhoff var en ledande figur i den dadaistiska rörelsen i Tyskland efter första världskriget. Han producerade i rörelsens kulturellt anarkistiska anda en rad provocativa alster; bl.a. Symphonia germanica för en röst och oidentifierat instrument, och Sonata erotica för kvinnoröst. En radikalt annorlunda sida av Schulhoff återfinns i de verk som bygger vidare på andra Wienskolans expressionism. Hot Sonata, komponerad efter att Schulhoff återvänt till sin hemstad Prag reflekterar ytterligare en sida i vurmen för jazzmusik. Verket uruppfördes år 1930 av den legendariske Billy Barton från The London Savoy Orpheans Band. Schulhoffs öppet kommunistiska sympatier kombinerat med de i nazisternas ögon anstötliga dadaistiska ungdomsalstren samt hans judiska bakgrund, förde även denna tonsättare till koncentrationslägren där han dukade under för tuberkulos.

Tiila Kangas inledde sina violinstudier som sjuåring vid Mellersta Österbottens musikinstitut i Karleby och bytte som 15-åring till altviolin. Vid Sibelius-Akademien studerade hon för Atso Lehto och Ilari Angervo. Hon studerade också barockviolin med Sirkka-Liisa Kaakinen. Tiila Kangas avlade sin diplomexamen våren 2003.

Kangas har dessutom studerat kammarmusik vid Royal College of Music i London, Edsbergs Musikinstitut i Sverige, samt vid många mästar kurser, bl.a. IMS Prussia Cove, Britten-Pears Academy, Amadeus Summer School och festivalakademien i Aix-en-Provence.

Tiila Kangas har spelat altviolin i Tempera-kvartetten sedan den grundades år 1997. Kvartetten har förutom i hemlandet konserterat i nästan alla europeiska länder samt i Japan, USA och Förenade Arabemiraten. Säsongen 2000-2001 utvaldes Tempera-kvartetten till European Concert Hall-organisationens "Rising Stars"-konsertserie och år 2001 var kvartetten Finland Festivals "Årets unga konstnär". Tempera-kvartettens inspelningar av Sibelius och P.H. Nordgrens verk har fått lysande mottagande.

Tiila Kangas är vice stämledare i Sinfonia Lahti och konstnärlig ledare för Konsertserie Katrina på Åland. Hon spelar på en Leonhard Maussiel-altviolin (1722) ägd av OKO:s konststiftelse.

Onsdag 9.8.2006

22.00 Saltvik

Kvarnbo gästhem

Trio Paula Nykänen-Lilli Majjala-Markus Hohti

Anders Jansson, konsertvärd

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791): Divertimento för stråktrio Ess-dur, KV 563

I. Allegro

II. Adagio

III. Menuetto; Allegro; Trio

IV. Andante

V. Menuetto; Allegretto; Trio I; Trio II

VI. Allegro

Att skriva om omständigheterna kring **Wolfgang Amadeus Mozarts** senare verk innebär nästan ofrånkomligen att ta upp frågan om hans personliga ekonomi. Detta att Mozart under hela sitt liv och i synnerhet under de sista åren hade en synnerligen instabil tillvaro rent finansiellt har i själva verket blivit en av de starkaste grundpelarna i vad som sammantaget bildar Myten om Mozart, vår uppfattning om tonsättaren som musikhistoriens kanske största geni, snarare än om människan bakom bilden. Hans finansiella svårigheter skall förvisso inte förringas, men samtidigt bör man komma ihåg att han aldrig var så illa ute att han exempelvis behövde avstå från den kammarjungfru, som en person i hans samhällliga position kunde förväntas ha i sin tjänst. Han hade också många vänner, inte minst genom sitt frimurarskap, som hjälpte honom förbi de värsta kriserna.

En sådan kris verkar ha varit tiden efter uruppförandet av operan Don Giovanni, som inte på långt när infriade Mozarts ekonomiska förhoppningar. Han beklagade sig i ett brev till frimurarvännen Michael Puchberg och bad om ett lån. Detta fick han, om än inte så mycket som han hoppats på, och dedikerade som tack Divertimentot i Ess-dur KV 563, daterat 27 september 1788, till Puchberg.

Divertimentot som musikalisk genre hörde traditionellt hemma i den lättare ändan av skalan. Det var oftast fråga om kortfattade, luftiga och okomplicerade alster avsedda som underhållnings- och bakgrundsmusik vid olika evenemang, från officiella mottagningar till större utomhusbjudningar. I skenet av detta framträder divertimentot i Ess-dur i en ganska sällsam dager, både genom sin omfattning och genom den allvarsamma grundtonen genom hela verket. Snarare än lättsam underhållning har Mozart skapat ett verk med substans och djup nog att göra det till en av höjdpunkterna i den klassicistiska musikestetik som präglade det sena 1700-talets Wien. Det som emellertid helt otvetydigt håller banden till divertimentotraditionen bundna är den sexdelade formen med kontrasterande avsnitt.

Paula Nykänen (f. 1978) studerade vid Sibelius-Akademien under professor Kaija Saarikettu's ledning åren 1998-2005. Hon avlade sin diplomexamen i violin år 2004 med utmärkta vitsord och utexaminerades som musikmagister följande år. Åren 2002-2004 kompletterade hon sina studier vid musikhögskolan i Basel hos professor Raphael Oleg. Hon har också deltagit i Zachar Brouns och Mi Kyung Lees mästarkurser. Kammarmusik har hon studerat vid flera mästarkurser, bl.a. för Sergio Azzolini, Hansjörg Schellenberger, Hato Beyerle, Gérard Caussé, Marko Ylönen och Teemu Kupiainen.

Åren 1999-2000 spelade Paula Nykänen i Europeiska Unionens ungdomsorkester under bl.a. Bernard Haitinks ledning. Nykänen arbetade vid Nationaloperans orkester åren 2003-2005. Sedan år 2006 är hon förstaviolinist i Helsingfors stadsorkester. Vid sidan av sitt arbete framträder hon aktivt som kammarmusiker i olika sammansättningar. Hon är violinist i kammarmusikensembeln North Tone.

Lilli Majjala (f. 1981) inledde sina altviolinstudier som nioåring i sin hemstad Uleåborg. År 1997 flyttade hon över till Sibelius-Akademien och blev Teemu Kupiainens elev, först vid ungdomsavdelningen och sedan vid solistavdelningen. Åren 2001-2005 studerade hon för professor Diemut Poppen vid musikhögskolorna i Saarbrücken och Detmold. För närvarande kompletterar hon sina studier vid Edsbergs kammarmusikinstitut under Lars Anders Tomters ledning. Bland mästarkurslärarna kan nämnas Tabea Zimmermann, Nobuko Imai och Thomas Riebl.

Lilli Majjala har haft framgång i flera tävlingar. År 2001 fick hon andra pris i den nordiska altviolintävlingen i Helsingfors. År 2003 vann hon altviolintävlingen vid Europäisches Klassik Festival Ruhr med två specialpriser. Samma år prisbelönades Majjala också i Walter Giesekeing-tävlingen och vid Salzburgs sommarakademi.

Lilli Majjala har framträtt med solorecitaler i Finland, Tyskland och Slovenien och som solist med Uleåborgs och St. Michels stadsorkestrar, Neue Philharmonie Westfalen, Eurorchestra och SAMI Sinfonietta. Som kammarmusiker har hon framträtt vid bl.a. Jorois musikdagar, musikfestspelen i Mänttä, sommarkonserterna i Riihimäki, Nagu kammarmusikdagar, Kamari 21-serien och Musica Nova-festivalen.

Markus Hohti (f. 1976) inledde sina cellostudier som sjuåring vid Västra Helsingfors musikinstitut och fortsatte år 1995 vid Sibelius-Akademien, som elev till Martti Rousi. Han avlade A-examen i cello år 2000 med högsta möjliga vitsord och fortsatte därefter sina studier under Thomas Demengas ledning i Basel, där han avlade diplom år 2003.

Markus Hohti är speciellt aktiv som kammarmusiker. Han har hörts i oräkneliga konserter, förutom i hemlandet också i flera europeiska länder, i Ryssland och USA. Han har framträtt på många festivaler, som vid musikfestspelen i Iiti och Mänttä, festivalen Musiikin Aika, Kamarmusik vid Tuusulasjön, musikfestspelen i Luzern och Davos, vid Novelum- och Musica-festivalerna i Frankrike samt vid "Encuentro de Musica y Academia" och nutidsmusikfestivalen i Alicante i Spanien. Hohti är medlem i den internationella ensemblen Laboratorio, Helsinki Cello Ensemble och kammarmusikensemblen Uusinta. Han har uruppfört flera nutidskompositörers verk. År 1998 kom Hohti till finalplats i cellotävlingen i Åbo. Våren 2003 gav han debutkonsert vid Sibelius-Akademien tillsammans med pianisten Paavali Jumppanen, till stort bifall både från publik och kritiker. År 2005 tilldelades Hohti ett statligt konstnärstipendium på 1,5 år.

Torsdag 10.8.2006

12.00 Mariehamn

Lunchkonsert, St Görans kyrka

Nya Tallinn Trion

Marrit Gerretz-Traksmann, piano

Harry Traksmann, violin

Kaido Kelder, cello

Tomas Nuñez-Garcés, cello

Niina Uggeldahl, piano

Anders Jansson, konsertvärd

Heino Eller (1887-1970): Två lyriska stycken för pianotrio

Lüüriline pala nr 1 E-duur

Lüüriline pala nr 2 f-moll

Pjotr Tjaikovskij (1840-1893): Pezzo Capriccioso för cello och piano op. 62

Ludwig van Beethoven (1770-1827): Sju variationer på temat "Bei Männern, welche Liebe fühlen" ur Mozarts opera Trollflöjten

I. Thema Andante

II. Variation I

III. Variation II

IV. Variation III

V. Variation IV

VI. Variation V Si prenda il tempo un poco più vivace

VII. Variation VI Adagio

VIII. Variation VII Allegro ma non troppo

Sergei Rachmaninov (1873-1943): Trio élégiaque nr 1 g-moll

Tonsättaren **Heino Eller** innehar en central position i den estniska konstmusikens historia under 1900-talet. Som lärare i komposition först i Tartu och sedan Tallinns konservatorium undervisade han elever som Eduard Tubin och Arvo Pärt, men han producerade också en stor mängd egna kompositioner vilka bröt ny grund i det estniska musiklivet. Han plockade tidigt upp de nya trender som svepte över kontinenten efter sekelskiftet 1900 och i hans tidiga verk kan man höra influenser både av Claude Debussy och av Alexandr Skryabin, som en blandning av tidens förhärskande nationalromantiska idéer och impressionistiska inslag. De två lyriska stycken för stråkktrio, i E-dur respektive f-moll, härstammar från denna tidiga period, de är komponerade år 1915.

Pjotr Tjajkovskijs Pezzo Capriccioso kom till som ett mindre verk för cello och orkester, komponerat sensommaren 1887, av en åldrande men alltmera framgångsrik sörpling i det ryska musiklivet. Hans pionjärsarbete hade framför allt utgjorts av integrerandet av västeuropeiska med ryska musikaliska stilelement, men han var också unik genom den omfattande uppskattning han börjat röna utomlands. Efter de yngre årens varierande kriser och motgångar, både privat och konstnärligt, hade Tjajkovskij funnit en ny balans i sitt komponerande och kunde genomföra sådana stora projekt som Manfred-symfonin, femte symfonin och fantasiuvertyren Hamlet, samt börja planera en stor konsertturné till Västeuropa. Tjajkovskij skrev Pezzo Capriccioso för sin vän, cellisten Anatoli Brandukov och den uruppfördes i Paris år 1888. Titeln är något missvisande när det gäller stämningen i verket, som är tungt allvarsam snarare än lekfull. Tonarten och stämningen är något av en föraning om sjätte symfonin, "Pathétique", som följde ett par år senare. Någon dimension av lek och nyckfullhet kan man kanske ändå finna i verkets kortfattade granskningar av en grundstämning i dess varierande aspekter.

När **Ludwig van Beethoven** kom till Wien för att göra karriär år 1792, var det först som pianovirtuos och improvisatör han fick framgång. Hans explosiva spelstil och snabbt ändrande lynne var de kännemärken som gjorde honom till det stora samtalsämnet, kännemärken som ju för övrigt också kom att prägla hans kompositioner. En av de bravader som vid den här tiden kunde förväntas av en virtuos var en briljant serie variationer över något känt tema, variationer som alltså ofta improviserades fram. Men formatet lockade också tonsättare att försöka sig på mera slipade, genomkomponerade variationsverk, en genre som också den blev synnerligen populär i salonger, kamrar och konsertsalar. I början av år 1801 hade Mozarts opera Trollflöjten visats på Hoftheater i Wien och blivit det stora samtalsämnet i staden under några månader. Mozarts musik till operan stöttes och blöttes i alla tänkbara former och Beethoven utgjorde inget undantag. Variationerna över temat "Bei Männern, welche Liebe fühlen" för cello och piano uppvisar en relativt stillsam och lekfull Beethoven, som låter både cellon och pianot visa vad de går för i en serie sprudlande varianter av Mozarts melodiosa tema.

Sergei Rachmaninovs pianotrio nr. I i g-moll, den tidigare av hans två "Trio élégiaque", härstammar från den tid då Rachmaninov först började etablera sig som tonsättare. Han hade efter studier vid Moskvas konservatorium nyligen avlagt pianoexamen med utmärkta vitsord och stod inför arbetet med en slutexamen i komposition. Redan under sina tidigaste år vid konservatoriet hade han fått inspiration och en rejäl dos moraliskt stöd genom den store idolen Tjajkovskijs uppskattande kommentarer till en transkription för pianoduo av dennes Manfred-symfoni, som den unge Sergei hade beretts tillfälle att personligen presentera för mästaren. Tjajkovskij var inte lika begeistrad över de alster som sedan följde, inklusive en transkription av Törnrosa, men Rachmaninov hade vid det laget redan börjat utforma sin egen personliga röst och lät sig inte nedslås. Pianoexamen tog han alltså som 17-åring våren 1891 och under den följande vintern skrev han bland annat en symfoni i en sats och i kölvattnet efter denna, den elegiska pianotrio, också den i en sats. Kompositionsarbetet tog fyra dagar i anspråk och verket uruppfördes nio dagar senare, i slutet av januari 1892, med Rachmaninov vid pianot. Den elegiska stämningen går som en aldrig försvinnande röd tråd genom verket, kontemplativt och vemodigt, men utan patetiska excesser. Linjen pekar framåt mot kommande verk av en av de sista stora mästarna i den ryska romantiska musiktraditionen.

Tomas Nuñez-Garcés (f. 1984) studerade cello vid Ålands musikinstitut 1991-1994, vid Åbo konservatorium 1994-1999 och vid Sibelius-Akademien från år 1999 med Hannu Kiiski and Marko Ylönen som lärare. Han avlade sin B-examen med utmärkta vitsord år 2005. Han har studerat kammarmusik med Risto Lauriala, Ralf Gothóni, Liisa Pohjola, Wiener Haydn-Trio, Chirlingirian-kvartetten och Pierre Doumenge och har deltagit i mästarkurser med Frans Helmerson, Arto Noras, Philipp Muller och Eberhard Finke.

Han har uppträtt flitigt som kammar- och orkestermusiker, som orkestersolist i hemlandet och USA, och haft ett flertal egna recitaler bl.a. på Grönland, inom Konsertserie Katrina, Ålands Orgelfestival, Lohtajan Kirkkomusiikkpäivät.

Nuñez-Garcés var semifinalist och mottagare av juryns specialpris i den Nationella Cellotävlingen i Åbo 2002.

Niina Uggeldahl är född i Finland och fick sin första pianoundervisning i hemstaden Joensuu. Hon har sedan studerat vid Sibelius-Akademien i Helsingfors och Manhattan School of Music i New York för Liisa Pohjola och Nina Svetlanova.

Niina har framträtt som solist och kammarmusiker i Finland, Sverige, Polen, Israel och USA samt fått priser i flera nationella och internationella tävlingar.

Hon bor sedan 2003 i Stockholm där hon delar sin tid mellan sin anställning som repetitör och pedagog vid musikskolan Lilla Akademien och sitt arbete som frilansmusiker.

Torsdag 10.8.2006

19.00 Finström

Finströms kyrka

Trio Paula Nykänen-Lilli Majjala-Markus Hohti

Jean Sibelius (1865-1957): Svit för stråktrio A-dur (1889)

I. Preludio (vivace)

II. Andante con moto

III. Menuetto

IV. Gigue (allegretto)

Hermann Berens (1826-1880): Trio III, op. 85:3

Anton Arenskij: Stråkkvartett nr 2 op. 35 a-moll för violin, altviolin och två celli

Tomas Nuñez-Garcés

I. Moderato

II. Variationer över ett tema av Tjajkovskij

III. Finale

Under åren vid Helsingfors musikinstitut 1885-1889 gled **Jean Sibelius** gradvis in i ett annat fack än det han egentligen hade tänkt sig: läroåren förvandlade honom från ung lovande violinist till fullfjädrad tonsättare. Redan under slutet av studierna började tonsättandet definitivt ta överhanden över violinspelet och under Martin Wegelius handledning fann han tillräckligt mycket frihet att utveckla sin egen röst. Många av hans kompositioner från studieåren röjer mera av den tidens konservatorielärometoder än om Sibelius själv, men i sviten för stråkktrio i A-dur, börjar den specifika konturen av Jean Sibelius avteckna sig. Han skrev verket år 1889 och det uruppfördes vid en av musikinstitutets soaréer. Den nyligen anlände pianoprofessorn och tonsättaren Ferruccio Busoni var bland dem som lyssnade och storligen imponerades av den unge studentens mogna uttryck och djärva rytmiska och harmoniska grepp. Just detta borgade emellertid också för ett blandat mottagande i pressen. Dessvärre har bara svitens tre första satser bevarats intakta, medan violinstämman till de två sista satserna gått förlorad. Man har kunnat göra en rekonstruktion av den avslutande Gigue utifrån tonsättarens skisser.

Hermann Berens är inte ett tonsättarnamn man stöter på särskilt ofta i dagens läge, men hans karriär i Stockholm var både produktiv och relativt framgångsrik. Berens var född i Tyskland och kom efter studier i Dresden till Sverige för att först tjäna sitt levebröd som frilansmusiker, senare som regementskapellmästare och slutligen som lärare och professor i komposition vid Kungliga Musikakademien i Stockholm. Några sceniska verk utgör hans mera storskaliga produktion men det var i synnerhet inom kammarmusiken som Berens excellerade. Bland de många genrer han hanterade fanns den säregna "Gesellschaftsquartett" för piano fyrhändigt, violin och cello. Han skrev också tre stråkktrion och en kvartett, vilka kan räknas till hans kärnproduktion. Berens arbetade vidare i den tysk-romantiska musiktradition i vilken han fått sin utbildning och framstod på 1860-talet som en av de tre mest framstående svenska kammarmusiktonsättarna.

Anton Arenskij var en i en lång rad av unga tonsättare som fick undervisning hos den store maestron Rimskij-Korsakov i St. Petersburg. Men de avgörande influenserna kom från bekantskapen med Pjotr Tjajkovskij och hans musik, när Arenskij efter sin examen flyttade till Moskva. Hans gamla läromästare uppskattade inte vändningen mot Tjajkovskij och skall ha anmärkt att Arenskijs musik "snart kommer att vara bortglömd". Kvartetten op. 35 skrevs år 1894 och var avsedd som ett minne över den nyligen avlidne Tjajkovskij. Den elegiska karaktären förstärks av att Arenskij bytt ut den sedvanliga andraviolin mot en andra cello. Tematiken kombinerar ryska inslag med hänvisningar till Tjajkovskij. Första satsen inleds med en gammal rysk hymnmelodi, medan andra satsen är en serie variationer över en barnvisa av Tjajkovskij. I tredje satsen klingar en patriotisk rysk hymn.

Fredag 11.8.2006

12.00 Mariehamn

Lunchkonsert, Ålands Sjöfartsmuseum

Erkki Rautio, cello

Anders Jansson, konsertvärd

Johann Sebastian Bach (1685-1750): Svit för solocello nr 2 d-moll BWV 1008

I. Prélude

II. Allemande

III. Courante

IV. Sarabande

V. Menuett I-II

VI. Gigue

Max Reger (1873-1916): Svit op. 131c nr 1

Aulis Sallinen (1935): Elegi för Sebastian Knight

Sergei Prokofiev (1891-1953): Marsch

I egenskap av hovkapellmästare och -tonsättare förväntades **Johann Sebastian Bach** under åren i Weimar och Köthen skriva musik på löpande band och i varierande sammansättningar, till hovets behov och förnöjelse. Senare, i Leipzig, fortsatte förstås produktionen, men nu för Tomasskolans och -kyrkans något annorlunda behov. Här är en orsak till att Bachs musikproduktion, liksom de flesta samtida kollegers, är så häpnadsväckande enorm och mångsidig, och då räknar man ändå med att en betydande del av hans kompositionsarbete gått förlorat.

I Bachs fall och tydligast börjande i Köthen från år 1717, kan man se en närmast encyklopedisk ambition i valen av instrument och ensembler till hans verk, men också i valen av format och genrer. Vidare kan man notera att Bach uppenbarligen var intimt bekant med en lång rad instrument och deras respektive speltekniker och svårigheter, eftersom så mycket av den musik han skrev är så påfallande idiomatiskt anpassad. Detta är i högsta grad fallet i de sex sviter för solocello (BWV 1007-1012) som Bach skrev omkring år 1720, antagligen med tanke på cellisten Ferdinand Christian Abel som också var i tjänst vid hovet i Köthen. Preludiet och Gigue är på Bachs manér genomgående enstämmiga, medan han i de långsammare mitsatserna flitigt och skickligt med brutna ackord ger hänvisningar till den harmoniska strukturen. Detta gäller inte minst den kända och känsliga Sara-banden.

Max Reger var en litet märklig figur i den tyska senromantiska musikvärlden, på samma gång och i en inte alltid helt bekväm balans radikal och traditionalist. Det radikala elementet kommer tydligast fram i hans större orkesterverk, vilka parallellt med Richard Strauss och den unge Arnold Schönbergs verk ser ut att gå fram emot en fullständig upplösning av tonalitetens redan svårigen skönjbara gränser. I likhet med Strauss och i motsats till Schönberg lät Reger dock bli att ta det avgörande steget, kanske på grund av att det i den tidiga atonala världen inte verkade finnas plats eller ens existensmöjligheter för storskaliga verk.

Traditionalist var Reger dels i sin förkärlek för barockens uttryck och former, som han bearbetade, "sedda genom Johannes Brahms prisma". Och i sina kammarmusikverk odlade Reger ofta en helt traditionell struktur nedärvd från Haydn via Beethoven och Brahms. De tre sviterna för solocello op. 131c skrevs antagligen hösten 1914. De övriga verken i opus 131 skrev han som studier och övningar inför några av sina sena storskaliga verk och i samband med cellosviterna (och första världskrigets utbrott) kom bl.a. Fosterländsk uvertyr op. 140 till.

Aulis Sallinen kan utan tvekan betecknas som en av den finländska nutidsmusikens mest prominenta figurer, som tillsammans med Joonas Kokkonen, Einojuhani Rautavaara, Erik Bergman och några andra starkt bidrog till att lyfta Finland ur det Sibeliuskomplex som rådde kring mitten av förra seklet. Framför allt är han känd som kompositören bakom stora och framgångsrika operor

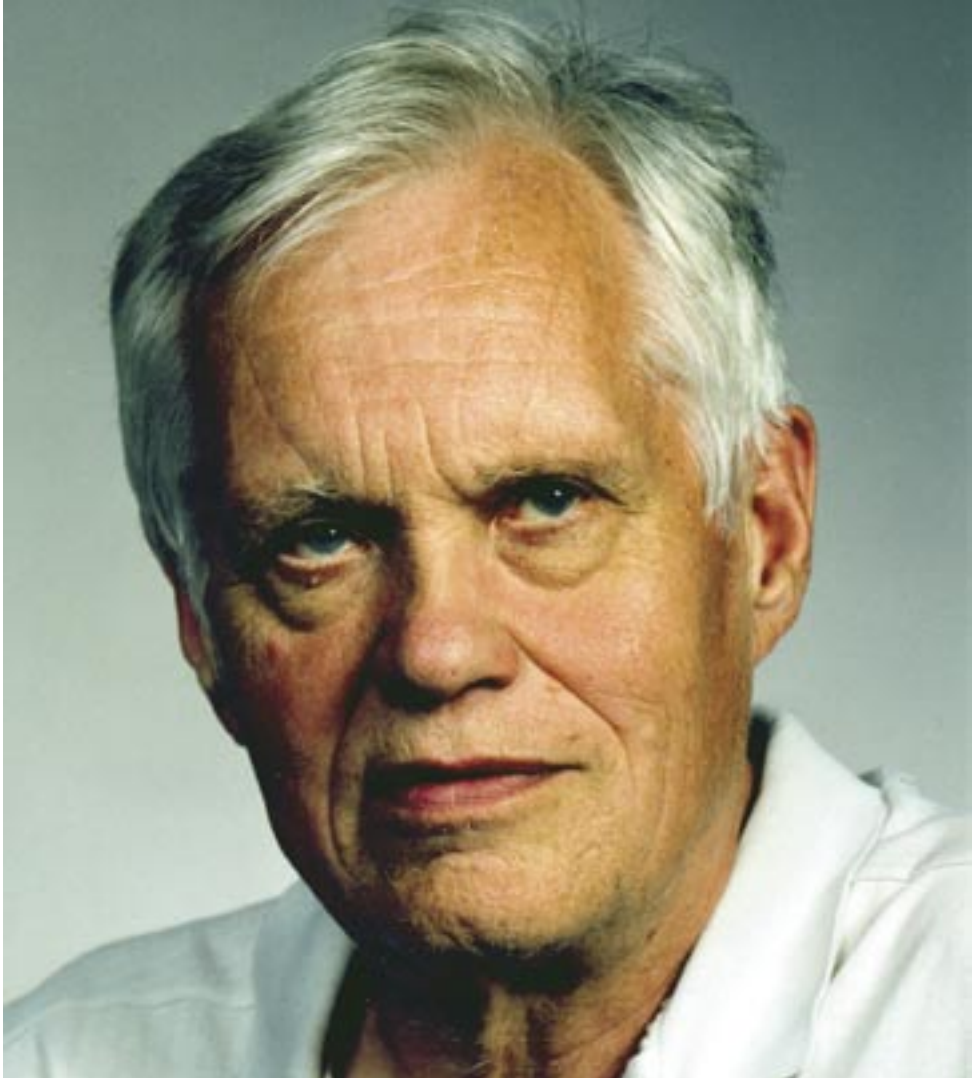
som Ryttaren och Lear. I likhet med kollegerna i hans generation var han tidigt intresserad av 12-tonsteknik och andra seriella kompositionstekniker, men i likhet med de flesta kollegerna, lämnade han den mest hårdföra modernismen efter några års experimenterande och fann sig hemmastadd i en mera tonalt och melodiskt baserad stil med nyanser av postromantik och neoklassicism.

Elegi för Sebastian Knight är ett sådant verk, skrivet år 1964 efter att Sallinen läst och gripits av Vladimir Nabokovs roman "Sebastian Knights verkliga liv", historien om en man som försöker förstå sin avlidne bror, författaren Knight, via hans böcker. I det här verket för solocello är Sallins tidiga expressiva melodik och den mörkt elegiska tonen de mest framträdande ingredienserna, och markerade vid tiden för komponerandet den nyligen genomförda profiländringen från atonal serialism till den Sallinen-stil som skulle föra med sig de stora framgångarna.

I det tidiga 1900-talets dynamiska musikvärld var ryssarna Igor Stravinskij och **Sergej Prokofiev** bland de mera prominenta banérförarna för de musikaliska nydaningarna. De gjorde karriär i Europa och bodde båda i långa perioder i väst. Prokofiev var också en av dem som efter första världskriget presenterade neoklassicismen som ny stilriktning, något som skulle ha inflytande över hans musik under hela hans fortsatta karriär. I motsats till Stravinskij valde Prokofiev i början av 1930-talet att flytta tillbaka till sitt hemland, där han beredvilligt försåg det sovjetiska statsmaskineriet med lämpligt bombastiska kantater och symfonier. Vid sidan av dessa fortsatte han emellertid att skriva kammarmusik av olika format. Ett verk som kom till litet vid sidan om hans större projekt var pianosviten Tolv stycken för barn, vilken dock snabbt blev oerhört populär, kanske delvis på grund av kombinationen av en litet naiv lätthet i tonfall och de för Prokofiev typiska infallen och texturmässiga underfundigheterna. Marschen ingår som nummer tio av dessa miniatyrer.

Erkki Rautio inledde sin professionella karriär som folkskollärare i Tolvan koulu i Posio. Han övergick till en position som cellist i Helsingfors stadsorkester år 1957, för att två år senare bli cellolärare vid Uleåborgs musikinstitut. Åren 1965-1994 verkade han som professor i cellospel vid Sibelius-Akademien och åren 1990-1993 var han rektor för samma instans. Rautio har en betydande konsert- och mästar kursverksamhet i Finland och utomlands bakom sig och han har suttit i domarkollegiet vid åtskilliga cello tävlingar.

År 1968 tilldelades han Pro Finlandia-medaljen och samma år vann han i London Harriet Cohen Award för bästa cellorecital. År 1990 tilldelades han statens pris för tonkonst

Fredag 11.8.2006

18.00-20.30 (2 pauser) Mariehamn
Kulturnatten: Katrina All Stars Marathon
St Görans kyrka

Konsert med Jenny Carlstedt, mezzosopran och alla artister som tidigare uppträtt under konsertveckan. Artisterna framför favoriter – egna och andras. Vår programvärd Anders Jansson lotsar oss igenom denna överraskningarnas kväll med ett minst sagt mångsidigt program.

Jenny Carlstedt tillhör från och med hösten 2002 solistensamblen vid Frankfurt-Operan där hon sjungit Hänsel i Hänsel und Gretel, Varvara i Katja Kabanová, Rosina i Barberaren i Sevilla, Dorabella i Mozarts Cosí fan tutte, Angelina (Cenerentola), Siebel (Faust), Annio i Mozarts Clemenza di Tito under Paolo Carignanis ledning samt debut i samma roll vid Theater and der Wien.

Hon avlade diplom vid Sibelius-Akademiens solistavdelning 1999. Hon bedrev fortsättningsstudier i London 1998-2000 på operalinjen vid Guildhall School of Music and Drama under ledning av professor Rudolf Piernay. Carlstedts karriär tog fart efter andra priset i Villmanstrands sångtävling 1999 och hon har sedan dess samarbetat med många av de främsta finländska körerna, orkestrarna och dirigenterna.

Barockmusiken och speciellt Bach har alltid legat nära hennes hjärta och hon har utvecklat en bred sakral repertoar. Carlstedt har gjort flera inspelningar för den Finlands Television av bl.a. Julatoriet tillsammans med Lapplands Symfoniorkester och Matteuspassionen med 6:e våningens orkester. 2002 sjöng hon även altpartiet i en scenisk version av Johannes Passionen vid Finlands Nationalopera under ledning av Peter Schreier och senaste vinter turnerade hon i Tyskland och Italien med Bach Collegium Stuttgart under ledning av den legendariska Bachgruppen Helmuth Rilling.

Som operasångerska debuterade Carlstedt 2000 som Cherubino vid Clonter Opera i England och följande vår skedde den finländska debuten i rollen som Dorabella vid Nationaloperans uppsättning av Cosí fan tutte. 2001 gestaltade hon också Greta i Nationaloperans uruppförande av Lars Karlssons opera Röddamn.

Till framtida projekt hör turné i England i Glyndebournes uppsättning av Mozarts Cosí fan tutte (Dorabella) Under hösten 2006 väntar också Mahlers Lieder eines fahrenden Gesellen under ledning av Jukka-Pekka Saraste samt Sibelius Kullervo under ledning av Okku Kamu.

Lördag 12.8.2006

21.00 Sund

”Skymningstid”, Kastelholms slott

Ulvens Döttrar

Isabella Sarling

Johanna Grüssner

Ella Grüssner Cromwell-Morgan

Ryska klanger och åländska författare, bl.a. Valdemar Nyman och Carina Karlsson har inspirerat Ulvens Döttrars kompositioner i denna konsert. Programmet innehåller i huvudsak eget material med två urupföranden samt några ryska folkvisor i Ulvens Döttrars arrangemang.

Trion **Ulvens Döttrar** består av systrarna Isabella, Johanna och Ella Grüssner. I gruppens musik, som till en del består av gammal nordisk folkmusik med medeltida klanger, och till en del av egenproducerat material, kan man ibland även ana klanger från jazzen, rocken och orienten. Huvudsakligen är det Ella som skriver musiken, Isabella sångtexterna och Johanna arrangemangen. I det praktiska samarbetet är gränserna dock flytande.

Instrumenten används för att skapa en suggestiv stämning. Med klockor, bjällror, trummor och tamburiner tillsammans med didgeridoo, mungigor och horn byggs musiken upp. Som melodiinstrument till detta används fiddla, fiol, nyckelharpa och olika flöjter. Det viktigaste instrumentet är deras röster.

Ulvens Döttrar har förutom sina spelningar på Åland uppträtt på finländska fastlandet och i Sverige. Ulvens Döttrars första CD "Värm ditt blod" utkom 2004.

Isabella skriver texterna och leder a capellagruppen Cockis. Hon håller skrivarkurser och arbetar som projektledare för Mariehamns litteraturdagar.

Johanna är numera bosatt i Stockholm där hon försörjer sig som jazzsångerska, musiklärare och kördirigent. Hon har uppträtt på många kända jazzklubbar i USA och i Skandinavien. Johanna har gett ut flera skivor och den 23 september 2006 släpps ännu en ny skiva på Fasching i Stockholm.

Ella är utbildad till klassisk violinist. Hon komponerar den mesta av Ulvens Döttrars musik. Hon trakterar även instrument som nyckelharpa, flöjter och didgeridoo.

Kära publik,

Under den här festivalen skall jag vara er programvärd och presentera några av programmen. Sådant har jag gjort i mer än fyrtio år nu, i tal och skrift, från podier, i studie-cirklar och i radio och TV.

Riktig fart på allt detta talande om musik blev det när den svenska

Musikradion startade i mitten av 1960-talet. Allra märkvärdigast är radiopresentation med publik, då man har en publik i salongen med programblad och en hemma vid högtalarna. Vem talar man då till? Det bör man för resten alltid fråga sig, också inför er här på Åland. Vem är ni, alla?

Egentligen är det omöjligt, och ändå känns det varje gång värt att försöka. Hitta en nivå, ge den kunnige lite mer och den ovane lust att lyssna. Vad jag skall säga vet jag i allmänhet, men inte hur. Det brukar komma när jag ser er, och bero lite av era reaktioner.

Ytterst handlar det om att förmedla glädjen i att lyssna. Utgångspunkten har inte så stor betydelse, och tal om allsköns tekniska ting kan ju vara intressant och bildande, men det spelar liten roll för vad ni till sist upplever, allihop, var för sig. Ty konserter är märkvärdiga, kollektiva och ändå alldeles privata. Välkomna!

Anders Jansson, konsertvärd

PS. Musikbildandet har varit en av många fronter: Jag har varit musikproducent på TV, och chef i olika sammanhang på Rikskonserter och regionmusiken, ett par år för båda samtidigt, och orkesterchef både på radion och filharmonin i Stockholm, fast inte samtidigt. Ibland utreder jag förhållanden i musiklivet. En del ideellt arbete sysselsätter mig, bl.a. har jag varit ordförande i ett förbund med f.n. 130 arrangörer av kammarmusik, en nästan osannolik anhopning av eldsjälar. Samt varit redaktör för dess tidskrift Kammarmusik-Nytt. Det höll mig sysselsatt i 18 år: Och så har jag dirigerat runt 200 konserter fram till 1987. En av dessa var i Tammerfors ...

Kontakt och information

Kulturföreningen Katrina
PB 85, AX-22101 Mariehamn, Åland
tel. +358 (0) 18 12177
info@katrina.aland.fi
www.katrina.aland.fi

Biljetter Andelsbanken för Åland, tel. +358 (0) 18 6330 samt före konserterna. Bokade biljetter måste lösas ut senast 15 minuter före konserten. Katrinapass som berättigar till entré till samtliga konserter kostar 60 euro.

Vi tackar våra sponsorer Alandiabolagen, Andelsbanken för Åland, Cainby, Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse, Finströms församling, Föreningen Konstsamfundet, Hotell Pommern, Kantarellen, Kulturfonden för Sverige och Finland, Kumlinge församling, Mariehamns församling, Mariehamns stad, Nya Åland, Restaurang Pommern, Statens tonkonstkommission, Stiftelsen Emilie och Rudolf Gesellius fond, Svenska Kulturfonden, Viking Line, William Thurings stiftelse, Ålands landskapsregering, Ålands musikinstitut och Ålands Penningautomatförening (PAF)

VIKING LINE

Konsertserie Katrina

2007

6-11.8.2007

www.katrina.aland.fi

www.katrina.ax